

RYTMY

W poprzednich częściach zamieściłam propozycję zabawy w „rysowane rytmy” i ich „przenoszenie” z ustawionych klocków na rytm, który dziecko ma wyklaskać. Jeśli nie skorzystałaś z tych podpowiedzi wcześniej, to zrób to teraz i niech twój pięciolatek od tego zacznie przygodę z rytmami.

TO BĘDZIE POTRZEBNE

- kolorowe patyczki do liczenia, tzw. liczmany (1 pudełko, 100 sztuk)
- różnokolorowe klocki
- kasztany/fasola
- blok rysunkowy,
- kredki, flamastry
- farby plakatowe
- kalendarz na bieżący rok
- jajka ugotowane na twardo

Zabawy

Układankowe rytmy

Poproś dziecko, by ułożyło rytm zgodnie z prostą zasadą: klocek-kasztan, klocek-kasztan... Potem wariant trudniejszy, trzelementowy: klocek-kasztan-fasolka, klocek-kasztan-fasolka.

Kolorowe rytmy z patyczków

Wykorzystaj kolorowe patyczki, tzw. liczmany. Nie kosztują dużo, są różnokolorowe i można je wykorzystywać do wielu zabaw czy nauki liczenia, rachowania. Z kolorowych patyczków możesz na początek budować z dzieckiem proste rytmy:

- żółty patyczek – zielony patyczek...

Spodoba się? Pamiętajcie, że ogranicza was tylko wyobraźnia. A oto kilka propozycji nieco bardziej złożonych rytmów (szlaczeków):

- x z dwóch zielonych patyczków – x z dwóch czerwonych patyczków...
- x z dwóch niebieskich patyczków – fasolka – kasztan...
- kwadrat z białych patyczków – klocek – fasolka – kasztan...
- trójkąt z czerwonych patyczków – kwadrat z zielonych patyczków...

- fasolka – fasolka – kasztan...
- kasztan – biały patyczek – biały patyczek – fasolka...

„Przekładanie” rytmów

Rytmy można narysować, ułożyć z drobnych elementów, to już za wami. Teraz czas na „przekładanie” rytmów na dźwięki, ruchy, gesty. Pamiętaj, że to ty i dziecko ustalacie, z jakich elementów składa się wasza rytmiczna układanka, decydujecie również o jej długości. I wy wymyślcie, jaki będzie rytm przekładany, że np. klocek to klaskanie, fasolka to podskok, kasztan to tupnięcie itd. Na przykład:

- klocek – kasztan – klaśnij, tupnij (im dłuższy układ, tym więcej klaskania i tupania),
- klocek – kasztan – fasolka – tupnij, podskocz, zrób przysiad...

Rysujemy rytmy

Warto też spróbować odwrotnie. Klaśnij, tupnij, pomachaj ręką – niech dziecko narysuje ten rytm. Wcześniej ustalacie tylko, jakie znaki przyporządkujecie danej czynności (np. klaśnięcie to zielona kropka, tupnięcie – niebieska kropka, a machanie – żółta kropka).

Czy rytmy są na ulicy?

Gdy jesteście z dzieckiem na spacerze lub placu zabaw, poszukajcie rytmów, które się ukrywają w najbliższym otoczeniu. Może znajdziecie je na kwiatowych rabatach w parku? A może coś rytmicznego kryje się w ogrodzeniu placu zabaw? Zapiszcie, gdzie udało wam się wytropić rytm.

Praca w ogrodzie

Jeśli macie ogródek lub działkę, zaplanuj, jakie kwiaty się w nim znajdą. Przy sadzeniu kwiatów zastosujcie rytm, np. tulipan-żonkil-stokrotka, tulipan-żonkil-stokrotka... Zanim prace w ogrodzie ruszą na dobre, poproś dziecko, by narysowało, jaki będzie w nim układ roślinności. Jeśli nie macie ogródka, możecie zrobić projekt ogródka marzeń.

Rytm dla spieszących się

Jeśli się gdzieś spieszycie, umów się z maluchem, że teraz pobawicie się w rytmiczne chodzenie. Odliczajcie wspólnie do trzech i maszerujcie w rytm wypowiedzianych słów. Gotowi – start: raz – dwa – trzy, raz – dwa – trzy, raz – dwa – trzy...

Porządkujemy zabawki

Zaproponuj dziecku, aby zabawki w swoim pokoju poukładało rytmicznie, np.: miś – lalka – samochodzik, miś – lalka – samochodzik...

Wielkanoc

W wielu domach wciąż jest żywa tradycja, że przed świętami wielkanocnymi wspólnie maluje się tradycyjne pisanki. Ich barwne wzory najczęściej układają się rytmicznie, np.: szlaczek z linii prostej-szlaczek z linii łamanej, szlaczek z linii prostej-szlaczek z linii łamanej...

Flagi świata

Niemal każdy maluch przechodzi okres fascynacji flagami państw świata. To świetna okazja, by wyszukiwać z dzieckiem rytmy na flagach Grecji, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych itd. Wykorzystaj to!

Czytamy miesiące z piastki

To stary sposób na to, aby szybko sprawdzić, ile dni ma każdy miesiąc. Poproś, żeby maluch zacisnął dłonie w pięści. Liczenie zaczynamy od kostki małego palca lewej ręki. Jeżeli dany miesiąc wypada na kostce, to znaczy, że ma 31 dni, jeśli na dołku między kostkami – to ma 30 dni (uwaga na luty!).

Obrazkowy plan dnia

To propozycja z poprzedniej części, ale wzbogacona o krótkie podpisy pod obrazkami. Dzięki temu pięciolatek dodatkowo oswoi się z pisanem, którą to umiejętność już lada moment będzie musiał zdobyć.

Dzień i noc

To także rytm. Porozmawiaj o tym z dzieckiem, a potem poproś, by wykonało rysunek dnia i nocy – oczywiście rytmiczny. Podpowiedz maluchowi, że dzień kojarzy się z żółtym kolorem, a noc – z niebieskim, ale nie musi się ograniczać. A teraz do dzieła! Najpierw ty naszkicuj koło na kartce papieru, a potem niech dziecko paluszkami umoczonymi w farbie plakatowej odbija wokół koła kolejno paluszkowe stempelki: żółty – dzień, niebieski – noc, żółty – dzień, niebieski – noc.

Wierszyki i rymowanki

A oto wierszyki, których tematyka nawiązuje do rytmicznego następstwa dnia i nocy.

„Noc i dzień” Arkadiusz Łakomiak

*Noc chwaliła się przed dniem:
Jestem piękna, dobrze wiem.
U mnie księżyc jest i gwiazdy.
A u ciebie – dzień jak każdy.*

*Miewam również piękne sny,
Przyznać musisz nawet ty.
A do tego mam komety,
Noc piękniejsza jest niestety.*

*Słyszysz, jak jest pięknie tu?
Co odpowiesz mi więc, dniu?*

*U mnie ciepłe świeci słońce,
Piękne kwiaty są na łące,
Rzeki, lasy, góry mam,
I nie jestem wcale sam.*

*Więc mi nie mów, ja cię proszę,
Bo ciemności twej nie znoszę!
Wszystkie dzieci już wybrały,
Wolą dzień, niż tve przechwały!*

„Dzień i noc” Agata Dziechciarczyk

*Słońce świeci, wstają dzieci,
Nowy dzionek znowu leci
Z drugiej strony, śpią już brzdące,
Poszło spać gorące słońce.*

*Tam jest nocka, moi mili,
Światło właśnie już zgasili.
Jedna strona oświetlona,
Druga w nocy pogrążona.*

Pory roku

Pomóż narysować dziecku na dużym kartonie okrąg. Potem na jego krawędziach wykonajcie rytm stempelkowy w czterech kolorach: czerwony – jesień, niebieski – zima, zielony – wiosna, żółty – lato. Moczycie paluszki w farbie i tak jak w zabawie dzień-noc kolejno wyznaczacie rytm pór roku.

Aby pomóc dziecku zapamiętać kolejne pory roku, wykonajcie ilustracje do tego wiersza.

„Cztery pory roku” Urszula Kowalska

Wiosna

*Weź mnie, babuniu, za rączkę,
razem pójdziemy na łączkę,
tam prześlicznie pachną kwiatki,
złapię motylka do siatki,
a w barwnych jego skrzydełkach,
słoneczko zaśni jak w szkiełkach.*

Lato

*Nad morze, babciu, pójdziemy,
zamki z piasku zbudujemy,
muszelkami je ozdobię,
wszystko podaruję tobie.
Gdy się w morzu wykapiemy,
dalej bawić się będziemy.*

Jesień

*Wyjdźmy, babciu, na spacerek,
do parku, później na skwerek.
Zbiorę kasztany, patyki,
zrobimy śmieszne ludziki.
A z listków złoto-czerwonych,
będzie wymarzony.*

Zima

*Babciu, załóż mi kurteczkę
i szaliczek, ten w krateczkę.
Będę lepila bałwanka
i posadzę go na sankach.
Zjedziemy z wysokiej górki,
aż szalik polecą w chmurki!*

Dni tygodnia

To również rytmiczna „sprawa”. Poniedziałek jest zawsze po niedzieli, ale przed wtorkiem, środa jest po wtorku przed czwartkiem itd. Naucz swoje dziecko dni tygodnia. W kalendarzu wspólnie zapisujcie notatki, które wprowadzą ład w wasze życie, np.: basen – poniedziałki, angielski – środa i piątek, tańce – sobota. Dzięki temu pięciolatek łatwiej się zorientuje, jakie wydarzenia i kiedy czekają go w nadchodzącym tygodniu. Dostrzeże też powtarzalność i regularność dni tygodnia i pór roku. Zamiast „klepać” dni tygodnia, naucz dziecko rymowanki:

*Palec pod budkę, bo za minutkę
budka się zamyka, gości nie przymyka.
Poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek, sobota, niedziela,
budka się otwiera ...*

Rysujemy tydzień

Zaproponuj dziecku, aby wysłuchało wiersza „Dni tygodnia” i spróbowało narysować kolejne dni tygodnia, które występują w wierszu. Jeśli powstaną wszyscy bohaterowie, możesz stworzyć z rysunków kalendarz w dziecięcym pokoju. Pod rysunkiem poniedziałku przyklej to, co jest zaplanowane na poniedziałek, pod rysunkiem wtorku przyklej to, co czeka was tego dnia itd.

„Dni tygodnia” Krzysztof Roguski

*Poniedziałek chciałby pospać,
Jeszcze w łóżku sobie zostać,
Więc od rana jest jęczący,
Niewyspany i męczący.
I humorów ma wciąż wiele,
I narzeka na Niedzielę.
Aż się Wtorek na to perzy.
Słucha, patrzy... i nie wierzy,
I oczami jeszcze strzela:
Cóż ci winna jest Niedziela?
Z łóżka podnieś się, leniuchu,
Zażyj chociaż kapkę ruchu!
Aż tu Środa wnet przychodzi,
Poniedziałek z Wtorkiem godzi:
Możesz ciągnąć go za uszy,
On się z łóżka dziś nie ruszy!*

*Ale widzę, Wtorku, że ty
Mało ruszasz się, niestety.
Wtem na Środę Czwartek czyha:
Co się pani tak rozpycha?
Cóż, że pani w samym środku?
Przyjdę ja... i po kłopotku!
Więc się przesun, moja miła!
No i Środa ustąpiła.
Na to Piątek się obraża:
To co tydzień się powtarza!
Zważ no, Czwartku, na to sobie,
Że ja jestem tuż po tobie!
No, a piątek, swoją drogą,
To już weekend jedną nogą!
Na to się Sobota wtrąca:
Dobrze, że niepracująca
I nie muszę kłaść się na noc,
I nie muszę wstawać rano,
Mogę byczyć się i byczyć...
Więc przestańcie się indyczyć!
A Niedziela, taka strojna,
Patrzy święta i spokojna.
Znow zmęczyły mnie okrutnie
Wasze tygodniowe kłótnie.
I nie wiedząc, co ma począć
Poszła sobie w kąć odpocząć.*

Wiersze, które pozwolą utrwalić dzieciom nazwy dni tygodnia, to na przykład:

„Jak biedronka kropki zgubiła” Wanda Chotomska

*W poniedziałek bardzo rano
pierwsza kropka wpadła w siano.*

*Drugą kropką wiatr we wtorek
grał w siatkówkę nad jeziorem.*

*W środę kos dał swoim dzieciom
do zabawy kropkę trzecią.*

*W czwartek czwarta z siedmiu kropek
w świat ruszyła autostopem.*

*Piąta kropka w piątek rano
wpadła w studnię cembrowaną.*

*Szóstą kotek wziął w sobotę
i nie oddał jej z powrotem.*

*A ta siódma przy niedzieli
spadła w mieście z karuzeli.*

„Fryzjer” Wanda Chotomska

*Od poniedziałku aż do soboty
fryzjer ma bardzo dużo roboty.
W poniedziałki – robi przedziałki,
we wtorki – strzyże kędziorki,
w środy – goli brody,
w czwartki, piątki i soboty
kręci paniom papiloty.*

*A gdy skończy się fryzjerski tydzień,
fryzjer w niedzielę za miasto idzie.
Siada pod drzewkiem, w zielonym cieniu
i tę piosenkę gra na grzebieniu.*

*Robię przedziałki – w poniedziałki,
strzygę kędziorki – we wtorki,
golę brody – we środy,
a kręcę paniom papiloty
we czwartki, piątki oraz soboty.*

„Tydzień” Wanda Chotomska

*Naokoło świata chodzi
najdziwniejsza z wszystkich rodzin.
Poniedziałek idzie przodem,
za nim Wtorek ciągnie Środę,
czwarte miejsce tuż po Środzie*

*zajął Czwartek w tym pochodzie.
Piątek depce mu po piętach,
a Sobota jak najęta
wciąż językiem miele, miele
i narzeka na Niedzielę:
– Wiecznie z tobą są kłopoty,
bo umykasz od roboty
i narażasz się na kpiny,
zamiast przykład brać z rodziny!
Poniedziałek – chłopak złoty,
pierwszy spieszy do roboty.
Wtorek – krząta się jak pszczoła,
Środę – chwali cała szkoła,
Czwartek – robi sam porządki,
Piątek – uczy się na piątki,
ja jak mogę, tak pracuję, a ty co?
A ty próżnujesz!
Tu Niedziela się odzywa:
– A kto za was odpoczywa?*

Polecam również piosenkę Misia i Margolci „Tydzień ma siedem dni”.

Miesiące – to również rytmy

Naucz malucha nazw miesięcy – wykorzystajcie przy tym wiersz. Pokaż dziecku kalendarz na bieżący rok. Wyjaśnij, że miesięcy jest 12, że mają po 30 lub 31 dni. Powiedz o lutym, który jest najkrótszym ze wszystkich miesięcy w roku i ma 28 lub 29 dni. Zróbcie również swój kalendarz ze stempelków. Przygotuj 12 kolorów farb i narysuj na dużym kartonie okrąg. Na jego obwodzie dziecko stawia paluszkami zamoczonymi w farbie stempelki. Białe to styczeń, żółte – luty, niebieskie – marzec itd. Zadbaj o to, aby malec powtórzył cykl 12 miesięcy ze stempelków co najmniej trzy razy. Wtedy łatwiej się zorientuje w powtarzalności miesięcy.

„Dwunastu braci” Jerzy Kierst

NOWY ROK

*Przedstawiam wam, mili widzowie,
dwunastu sylwestrowych braci.
Każdy tu coś o sobie powie,*

rzuci słówko lub żarcik.

STYCZEŃ

*Rozpoczynamy nowy rok!
Jestem styczeń lodowaty.
Styka się mój pierwszy krok z grudniem.
Rzeźbię mrozu kwiaty.*

LUTY

*Ja mam lodowate kły!
Kłaniam się lodową czapą.
Jestem luty, czyli zły.
Lecz ślizgawki robię za to!*

MARZEC

*A ja marzec, skaczę, hop!
Sypnę śniegiem, słońcem błysnę!
Lubię towarzystwo srok
i uwalniam z lodu Wisłę.*

KWIECIEŃ

*Mnie obchodzi każdy kwiat!
Grzeję słońcem lepkie pąki.
Budzę wiosnę, budzę świat,
w przebiśniegów dzwonię dzwonki*

MAJ

*Ja – to sama radość! Maj!
Zamiast serca mam słowika.
Jeśli flecik masz, to graj!
Burza kwiatów i muzyka!*

CZERWIEC

*Ja przynoszę wam,
gdy przekwitną już akacje,
swój czerwcowy, piękny dar.
Domyślcie się? Wakacje!*

LIPIEC

*Teraz słońce – teraz ja!
Kwitną lipy na potęgę.
Lipy w lipcu, w lipach gra*

pszczoł kapela złotym brzękiem.

SIERPIEŃ

*Kiedyś w sierpniu dzwonił sierp.
Stąd się wzięło moje imię.
Sierpień sierpów, rżyska, stert,
choć zniwiarka polem płynie.*

WRZESIEŃ

*Dla mnie w lesie kwitnie wrzos.
Ja rok szkolny rozpoczynam!
Borowików pełny kosz,
babie lato – chmurka sina.*

PAŹDZIERNIK

*Na październik teraz czas.
Hej, październice! Len, konopie!
Rudy jest liściasty las,
a kto żyw, ziemniaki kopie.*

LISTOPAD

*Wiatr za liściem niesie liść.
Leci złotych liści chmura.
Niedźwiedź musi już spać iść,
więc w stos liści daje nura.*

GRUDZIEŃ

*Błoto marznie w tysiąc grud.
Stąd się bierze miesiąc grudzień.
Brzęczą łyżwy – chrzęści lód,
tulą się do pieców ludzie.*

NOWY ROK

*Teraz wszyscy, jak ich jest dwunastu,
mają wam coś do powiedzenia.
Zanim zabiorą się do odjazdu,
złożą wam noworoczne życzenia.
Szczęśliwego Nowego Roku!*